

Kunigaikščio Mykolo Kleopo Oginskio „Priesakai sūnui“

Vaikeli mano, tu palieki tėvų namus ir nuo šio žingsnio prasideda naujas tavo gyvenimo etapas, dabar gali sakyti: „Aš pradėdu gyventi savarankiškai.“ Gerai pagalvok, ką reiškia žodis „gyvenimas“: tai ne tik pareiga gyventi, nes gyvybė yra bendras visų gyvų būtybių požymis, bet ir menas gyventi, todėl teks pamąstyti, kaip gyvensi ir koks bus tavo gyvenimo tikslas. Tegul žodis „mąstyti“ nebaugina tavęs, mano mielas vaike; nė viename gyvenimo tarpsnyje žmogus nenustoja mąstęs, o gyvenimo mokslas nesiskiria nuo kitų mokslų, išmokti galima visko: svarbiausia – pažinti save, sugebėti analizuoti savo veiksmus ir paklusti tiems, kurie ves tave pirmaisiais gyvenimo keliais.

Nuo šiol nebebūsiu tavo vedlys, bet šis laiškas kalbės mano lūpomis ir perduos mano patarimus bei nurodymus, galbūt net ir paskutinę valią, jei Apvaizda nesuteiks laimės dar kartą tave išvysti.

Štai ką aš tau patariu, dėl ko tave įpareigoju:

1. Visų pirma įsisąmonink paprastą tiesą – žmogus nėra atsitiktinumo padarinys, jis negimsta be tikslo. Už viską jis turi būti dėkingas savo Kūrėjui – Dievui. Tikėjimas – pirmoji jo pareiga, be jo žmogus yra niekas, tik nereikšmingas skaičius. Tad pirmiausia būk krikščionis, nes šią religiją žmonėms davė pats Dievas, paprasčiausiai tikėk, paskui tikėjimas taps tavo pasaulėžiūra. Tai, ką aš aiškinu, tau pernelyg sudėtinga, bet ateis diena, kai viską suvoksi ir įsitikinsi, jog šiuose priesakuose yra viskas, ko reikia, kad būtum laimingas šioje žemėje.

2. Nė akimirką nepamiršk, už ką turi būti dėkingas savo pirmajai geradarei – Motinai, nes ji tave pagimdė ir be galo myli, nors tu jos švelnumo dar nenusipelnei, bet, jei kiekvieną dieną stengsiesi būti jos vertas, ji nusipelnysi ir pateisinsi Motinos pasitikėjimą. Jei tikrai norėsi ją pelnyti, tai tik nuo tavęs priklausys, pavyks ar ne: nesiimk jokių žygių, nekalbėk ir nedaryk nieko prieš tai savęs nepaklauses: „Ar mano Motina už tai pagirs?..“ Jei į šį klausimą sąžinė tau atsakys: „Mano Motina pritartų“, veik ryžtingai, nes nuojauta tavęs neapgaus. Jei vidinis balsas sakys priešingai, nedaryk to, ką ketinai, ir išvengsi klaidos bei graužaties. Nuolat galvok, ką ji tau liepė ir ką siūlė, ką prašė padaryti. Gerai pamąstyk, vaike, ką reiškia žodis „prašyti“; argi galėtum nepaklusti tokios geros, tokios švelnios, tokios mylinčios Motinos, kokia yra tavo Mama, prašymui!

*Kunigaikščio Mykolo Kleopo Oginskio priesakai keturiolikmečiam sūnui Irenėjui Oginskiui, 1822 m.
išvykstančiam studijuoti į Italiją*

A.Šopenchaueris

Jaunystėje vyrauja stebėjimas, senatvėje – mąstymas, todėl jaunystė – poezijos metas, senatvė – filosofijos. Mūsų veiksmus jaunystės laikotarpiu lemia tai, ką matome ir kokį įspūdį sukelia reginys, o senatvėje – vien tai, ką sako protas. Jaunystėje regimieji įspūdžiai, vadinasi, ir daiktų išorė būna tokie reikšmingi, kad pasaulis jiems atrodo tarsi paveikslas, todėl jiems svarbiausia, kokią vietą tame paveiksle

užiima patys ir kaip jame atrodo, o dvasinė savijauta ne taip jau ir reikšminga. Tą rodo jaunuomenės tuštybė ir dabitiškumas.